

AZ ORSZÁGGYŰLÉS
INNOVÁCIÓS ÉS FEJLESZTÉSI ESETI
BIZOTTSÁGA

Bizottsági önálló indítvány

(Együtt kezelendő a H/.....számú
határozati javaslattal)

Magyar Köztársaság
Kormányzat
H/9022
2012 NOV 06.

J E L E N T É S

AZ INNOVÁCIÓS ÉS FEJLESZTÉSI ESETI BIZOTTSÁG TEVÉKENYSÉGÉRŐL

(2012.)

Előadó:

Pósán László
Dr. Pósán László
elnök

Budapest, 2012. november 6.

Az elmúlt mintegy 20 évben a fejlett országokban az innováció a gazdasági növekedés egyik meghatározójává vált. A közép-kelet-európai országok gazdaságpolitikájában ez a trend nem, vagy alig tükröződött. A 2008. év végén kibontakozó válság mérhető „eredménye” 2009-re megjelenik: a világ legfejlettebb gazdaságait tömörítő 33 országban a költségvetésen kívüli innovációs ráfordítások 4,5 %-kal csökkentek, s bár kis idő múltán ez a trend több országban is megfordult, a válság előtti szint átlagára még nem kapaszkodott vissza. A legrosszabb helyzetben a dél- és kelet-európai országok vannak.

Magyar helyzetkép

Az **Új Széchenyi Tervben** megjelenik „az innováció, mint kitörési pont”....”Egy ország tudomány-, technológiai- és innovációs politikája egyrészt önálló, jól meghatározott cél- és eszközrendszer felvázolásával megfogalmazott stratégiai program, másrészt alapvető társadalom- és gazdaságpolitikai koncepció, amely átszövi a tervezés és a cselekvés minden elemét. Az „Új Széchenyi Terv Tudomány – Innováció” programja olyan magyar gazdasági társadalmi modell megvalósítását támogatja, amelyben a nemzetközi léptékű ipari vállalati innováció az elkövetkező tíz évben egyre növekvő mértékben teret nyerve a gazdaság növekedési pályájának motorja lesz. A korábbiakban követett, K+F+I alapú technológiai innovációra épülő szakpolitika megújítása szükséges.”¹

Ennek jegyében hozta létre az Országgyűlés innovációs és fejlesztési eseti bizottságát (76/2011. (X. 14.) OGY határozat), és feladatául jelölte meg többek között a K+F, innováció- és tudománypolitikai tevékenység kormányzati kezelése módjának, szervezeti rendjének áttekintését, hatékonysága vizsgálatát, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium – tájékoztatása alapján. A bizottság tagjait a 81/2011. (X. 28.) OGY határozattal választotta meg az Országgyűlés, melyet egy ízben módosított.

A bizottság munkáját 9 tanácskozási jogú állandó meghívott szakértő segíti.

A testület a tavaszi ülésszakra ütemezett munkatervét végrehajtotta: az érdemi munka 2012 februárjában kezdődött: a **Nemzeti Innovációs Hivatal** elnöke, dr. Mészáros György írásos tájékoztatójából, illetve szóbeli előadásából ismerhette meg a testület a hivatal elmúlt egy évi tevékenységét, valamint azon feladatokat, melyeket az Országgyűlés, a kormány, illetve a Nemzeti Kutatási, Innovációs és Tudománypolitikai Tanács (NKITT), mint döntéshozó fórum - meghatározva a k+f politika lényegét - kijelöl számára. Tevékenységét is működését három kiemelt stratégiai területen végzi:

- stratégiai tervező és elemző munka
- nemzetközi K+F+I együttműködések koordinációja és ösztönzése
- innováció-menedzsment

A Hivatal lényeges funkciót lát el a k+f stratégia végrehajtásában, biztosítja a szükséges szellemi háttérrel, szolgáltatást nyújt (inkubál, mentorál, projektmenedzseri feladatokat lát el...), közvetít, összehangol. Tevékenysége négy lábon áll: egyrészt az úgynevezett brainstorming műhely munkáján (szakpolitika, stratégiai intézkedési tervek), egy innovációs

¹ Az Új Széchenyi Terv Tudomány – Innováció programja

elemző bázison, a stratégiai monitoring és értékelés rendszerén, vagyis obszervatóriumon, az innovációs ügynökségi szolgáltatáson, valamint külkapcsolati hálón.

A hivatal az obszervatórium létrehozásával egyrészt egy OECD-irányelvnek (adatbázis és elemző központ létrehozása), másrészt egy uniós-irányelvnek tett eleget.

A kormány innováció-politikájáról, mint a gazdasági növekedés lehetőségeit és esélyeit befolyásoló tényezőről Cséfalvay Zoltán államtitkár nyújtott átfogó ismertetést. Röviden vázolta a 2010. évi választásokat követően örökölt állapotot, egyrészt az innovációs alap gazdálkodását, illetve a működésképtelen intézményrendszert illetően. A pályázati rendszerben több mint 100 milliárd forintos felelőtlen elkötelezettséget örökölt a kormány (ennek visszafizetése 2015-16-ban terheli a majdani kormányt), a rendszer valamelyes egyensúlyi állapotát helyreállítandó, az elmúlt évben nem történt pályázati kiírás. Az elmúlt két ciklus innováció-finanszírozási gyakorlatával ellentétben a kormány zárt rendszert hozott létre: a vállalkozók befizetik az innovációs járulékot (a kutatásfejlesztést végzők is), majd erre a forrásra lehet pályázni; ez év tavaszától 75 milliárd forintos keret áll rendelkezésre.

Az államtitkár véleménye szerint Európa messze elmaradt kutatásfejlesztésben és innovációban, ez számokkal kifejezve: GDP-arányosan Korea 4 %-ot, Japán 3,4 %-ot, az USA 2,7 %-ot fordít erre a területre, míg ez az arány Európában 1.9 %. Magyarországon ez a mutató ma 1,14 %; a következő években olyan gazdasági környezetet kell teremteni, hogy a 2020-ra célul tűzött 1,8 %-os K+F ráfordítás túlnyomórészt vállalkozói befizetés legyen.

A 2014-től induló új uniós költségvetési időszakban – a jelenleg futó hetedik keretprogramban k+f-re fordítható 53 milliárd euróval szemben - 80 milliárd euróra növekszik a „Horizon 2020” kerete, a forrás megszerzésének egyetlen kritériuma a kiválóság lesz. Ahhoz, hogy Magyarország minél több forrást tudjon lehívni a 15 ezer új k+f munkahelyen túl 300 „gazella”, azaz gyorsan növekvő, innovatív vállalkozás felfutására lesz szükség.

A Richter Gedeon gyógyszeripari cég 2012. április 19-én Debrecenben átadott új **biotechnológiai üzemét** Bogsch Erik vezérigazgató mutatta be a bizottságnak.

A biotechnológiai üzem jó infrastruktúrájú ipari övezetben, kormányzati támogatással valósult meg. A Richter a beruházás megvalósításához egyedi kormánydöntéssel 1,384 milliárd forint állami támogatáshoz jutott; ennek teljes körű folyósítása 2012. december 31-ig megtörténik. A 25 milliárd forint összértékű beruházás fokozza az észak-alföldi régió versenyképességét. A minimális környezetterheléssel működő üzemben kezdetben klinikai vizsgálatokhoz szükséges mintákat állítanak elő. A piacon is megjelenő, rendkívül magas hozzáadott szellemi és technológiai értékkel bíró termékek gyártása előreláthatóan 2014-ben kezdődik. A Richter stratégiai célja egy olyan komplex és versenyképes biotechnológiai termékvonallal létrehozása, amelynek segítségével magas hozzáadott értéket képviselő készítményekkel bővítheti termékportfólióját. A debreceni üzemmel versenyképesé vált a biotechnológiai gyártás, ami a magyar biotechnológiai stratégia megvalósítását is elősegíti és hozzájárul Magyarország versenyképességének növeléséhez is.

A beruházással 120 új munkahelyet hozott létre a Richter magasan kvalifikált szakemberek számára, akik felkészítése már évekkal ezelőtt elkezdődött a Debreceni Egyetemmel közösen.

A bizottság tájékozódott a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Nemzeti Innovációs Hivatal által ez év nyarán a K+F infrastruktúrafejlesztés-programról indított on-line társadalmi konzultációról. A felmérés célja azt tisztázni, mi a teendő annak érdekében, hogy a hetedik keretprogramot követő „Horizon 2020” programból minél több k+f-re fordítható uniós forrás legyen megszerezhető. Az eddigi vélemények, illetve a kutatási eredmények alapján az alábbi megállapítások tehetők:

- a kutatóegyetemek, az akadémiai kutatóhelyek **kiválósági központtokká** fejlesztése; a kutatói kapacitás, a személyi összetétel megfelelő, az intézményi infrastruktúra fejlesztése viszont elengedhetetlen;
- a páneurópai kutatási infrastruktúrákhoz csatlakozás elősegítése; ez a **Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fórumának** (European Strategy Forum on Research Infrastructures – **ESFRI**) keretében valósítható meg. 2004-ben az ESFRI döntést hozott egy „roadmap” elkészítéséről, amelynek célja, hogy a következő 10-20 évre átfogó képet adjon azokról a kutatási infrastruktúrákról, amelyek felállítása összeurópai érdek, s ezáltal megkönnyítse a döntéshozást a tagállamok és az Európai Bizottság számára. Ez a roadmap mára 48 projektet nevez meg, közöttük a Szegeden (és további másik kettő európai városban) létrehozandó ELI-t (extreme light infrastucture). A projektek közül 10-12 esetében lát a tárca lehetőséget kiváló hazai kutatók, intézmények számára, hogy jó eséllyel pályázzanak; a kormány elé terjesztendő döntési javaslat elkészítésében a minisztériumon túl részt vesz az MTA kutatási infrastruktúra tanácsadói testülete, valamint a Nemzeti Innovációs Hivatal;
- a **hazai szakpolitikák koordinálása** a tudományterületek közötti intenzív együttműködés elősegítésére, az új kutatási területek, innovációk támogatására, új, világszínvonalú kutatási infrastruktúra kialakítására, az IKT (infokommunikációs technológia) alapú elektronikus infrastruktúrák fejlesztésére.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium helyettes államtitkára, dr. Földi Enikő, valamint az ELI-HU Kft projektmenedzsere tájékoztatta a testületet az ELI-projekt (a köznyelvben superlézerként emlegetett) kutatási nagyberendezés megvalósulásáról. Az elhangzottak az alábbiak szerint összegezhetők:

- az ELI EU-s szempontból is nagyprojekt, tehát az Európai Bizottság hagyja jóvá, ez folyamatos egyeztetést kíván a Bizottsággal.
- szükség volt prenotifikációra, vagyis annak vizsgálatára, hogy az uniós hatóságok szerint adható-e állami támogatás erre a projektre,
- kormányhatározata ez év elejére időzítette az ELI pályázati anyagának elkészítését. 2012 végére várható az uniós egyeztetések lezárása, egyszersmind a pályázati anyag elkészülte,
- a gazdaságfejlesztési operatív programból a 2007-2013-as időszakban 60 milliárd forint lett félretéve a projekt költségeire, a mai számítások szerint ebből 2015 végéig 47 milliárd támogatásrészt kell elszámolni, a következő EU-s költségvetési idősakra átcsúszik 14 milliárd, ami tartalmazza az előkészítés költségét, 3,8 milliárd forintot).

A kutatás és fejlesztés nemzetközi dimenzióját, annak szakpolitikai, szakdiplomáciai részét képezi a TÉT-attaséi hálózat (tudományos és technológiai attaséi), illetve a K+F+I kétoldalú kormányközi kapcsolatok – munkaterv szerint napirendre tűzött témák. (Előadók: Korányi László, a NIH alelnöke, dr. Kovács Ildikó fősztályvezető)

A TÉT-attaséi hálózat speciális szakdiplomata-hálózat a magyar diplomáciába integrálódva, a külképviseletek keretében működve, a Nemzeti Innovációs Hivatal szakmai irányítása alatt, a Külügyminisztérium szervezeti rendjébe tagozódva. Feladata

- a nemzetközivé váló tudományos életben az együttműködések kiépítésének elősegítése, annak fenntartása,
- a hazai innováció- és tudománypolitika eszköztárát gazdagítani a legjobb külföldi gyakorlatok megismertetésével
- külföldi befektetők Magyarországra vonzása, az itteni értékek megismertetése olyan befektetőkkel, amelyek speciális területen, a high-techben kiemelkedőek, és azt idehozzák,
- az uniós politikák kiépítésében kiemelkedő szerep vállalása, például a Horizont 2020 alakításában, mivel most dől el, hogy a következő hét évben az EU innovációs programjaiban milyen mértékben és hatékonysággal tudnak a magyar tudományos élet, a magyar gazdasági élet innovatív szektorának szereplői részesülni.

Kiemelkedő szerepe volt a magyar tudományos és technológiai szakdiplomáciának a Németországban már hálózatként működő Fraunhofer-intézetek magyarországi adaptálásában (a SZTAKI-ban már létezik egy Fraunhofer-mintájú intézet, és szándék van a Műszaki Egyetemen egy hasonló létrehozására). Ez olyanfajta intézmény, amelyben a felsőoktatás, az ipar és az állam közösen finanszíroz olyan projekteket, amelyeknek gazdasági hatása egyértelműen látszik, tehát kifejezetten iparorientált K+F.

A kétoldalú K+F+I kormányközi kapcsolatok (TÉT-megállapodások) kifejezetten olyan célból kötnek, hogy a tudományos kutatási kapcsolatok fejlesztésével konkrét operatív partnerséghez vezető együttműködés jöjjön létre; ezek gazdasági és társadalmi eredményei lehetőleg rövid, de legalább középtávon hasznosuljanak. A megállapodások végrehajtására kétoldalú TÉT-vegyesbizottságok működnek, évente, kétévente tanácskoznak, ekkor bizottsági munkatervet definiálnak, közös pályázati felhívásokat tesznek közzé. Ezek keretében kerül sor a két ország kutatóinak közös kutatási témákon való együttműködésére. Ez a magyar kutatók számára azért kiemelkedően fontos, mert így jutnak olyan berendezésekhez, infrastruktúrához, amelyhez itthon nem, vagy csak nagyon nehezen; a kölcsönös anyagi tehervállalás végül is azt eredményezi, hogy fele költséggel jut mindkét ország ugyanazon tudományos eredményhez. Ennek az együttműködésnek a keretén belül van lehetőség a nemzetközi tudományos élet vérkeringésébe bekapcsolni PhD-hallgatókat, fiatal kutatókat. Egy 2008-as felmérés szerint - az éppen futó 300 projektből 30-at vizsgálva - az együttműködésből 5 szabadalom, 5 licenc született, 165 publikáció vagy könyv jelent meg; a magyar állam ráfordítása 100-150 millió forint volt, az együttműködésből eredő további nemzetközi pályázatok, szerződéses munkák eredménye pedig 8,5 milliárd forint.

Összegzés

A bizottság a továbbiakban is azt a kérdést vizsgálja, hogyan ösztönözhető jelentős mértékben a versenyképességet befolyásoló kutatás-fejlesztés. Az unió 2020-ra valamennyi tagállam számára a GDP 3 %-ában határozta meg a ráfordítások mértékét, ami minimálisan szükséges ahhoz, hogy az EU érdemben csökkenthesse versenyképességi hátrányát az USA-val és Japánnal szemben. A II. Széchenyi terv 2015-re 1,5 %-os ráfordítást céloz meg. Ahhoz, hogy ezt elérjük, szükséges az adózási környezet finomítása éppúgy, mint a K+F pályázati támogatások megfelelő átalakítása.

A bizottság a fentiekre figyelemmel folytatja munkáját a következő évben.

Az innovációs és fejlesztési eseti bizottság tanácskozási jogú állandó meghívott szakértői

Dr. Buzás Norbert	a Szegedi Tudományegyetem docense, a Műszaki és Anyagtudományi Intézet vezetője
Dr. Dézsi István	az MTA doktora
dr. Felső Gábor	BME VIKING Villamosmérnöki és Informatikai Kutató – Fejlesztő Zrt. Elnöke?
Dr. Friedler Ferenc	a Pannon Egyetem rektora
Kovács Patrik	a Fiatal Vállalkozók Szövetsége elnöke
Dr. Mészáros György	A Nemzeti Innovációs Hivatal elnöke
Dr. Pakucs János	A Magyar Innovációs Szövetség tiszteletbeli elnöke
Révai András	A Közép-magyarországi Regionális Innovációs Ügynökség elnöke
Dr. Vedres András	A Feltalálók Egyesületeinek Nemzetközi Szövetségének elnöke, a Magyar Feltalálók Egyesületének főtitkára